

11 MAY 2017

Shiraz, Iran

بررسی اثرات شهرک های صنعتی در توسعه اقتصادی و اجتماعی مناطق روستایی

مطالعه موردی: دهستان الهائی

شیماسالمی زاده^۱

^۱ کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، اساتید مدعو دانشگاه پیام نور سوسنگرد، shimasalemizade@yahoo.com

چکیده

صنعتی شدن به عنوان یک تصمیم سرنوشت ساز برای توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای در حال رشد ضرورتی است که قابل انکار نمی باشد، براین اساس استقرار صنعت در روستا و ایجاد شهرک های صنعتی با هدف دستیابی به توسعه روستایی، در دو دهه اخیر مورد توجه برنامه ریزان توسعه روستایی بوده است.

در پژوهش حاضر به بررسی اثرات اقتصادی و اجتماعی شهرک های صنعتی بر توسعه روستایی دهستان الهائی پرداخته شده است. جامعه آماری این تحقیق را روستاییان ساکن در روستاهای اطراف شهرک صنعتی الباجی و کارفرمایان و سرمایه گذاران واحدهای تولیدی مستقر در شهرک صنعتی و مدیران شرکت شهرک های صنعتی استان خوزستان تشکیل داده اند. که به روش نمونه گیری تصادفی ساده و با استفاده از فرمول کوکران ۲۸۸ نفر از روستائیان و ۳۰ نفر از سرمایه گذاران و کارفرمایان و ۳۲ نفر از مدیران و کارشناسان شرکت شهرک های صنعتی برگزیده شده اند. این تحقیق به روش پیمایشی انجام شده، و برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمارهای توصیفی و تحلیلی نظیر فراوانی، درصد، میانگین و ضریب تغییرات، آزمون T، آزمون اسپرمن و کندانال تائو بی استفاده شد. نتایج تحقیق نشان می دهد که شهرک صنعتی الهائی بر روی شاخص های مورد بررسی چون افزایش نرخ رشد جمعیت، افزایش نرخ درآمد، افزایش نرخ سرمایه گذاری تاثیر مثبت داشته است.

واژگان کلیدی: شهرک های صنعتی، صنایع روستایی، توسعه روستایی، اثرات اقتصادی و اجتماعی، دهستان الهائی.

مقدمه

اساس نظریه صنعتی شدن مناطق روستایی، صنعتی شدن روستا و گسترش فعالیتهای غیر کشاورزی عاملی در افزایش رفاه و تأمین کالاها و خدمات ضروری برای خانوارهای روستایی محسوب می شود. تأثیرات و نفوذ صنعت در مناطق روستایی ضمن ایجاد اقتصادی فعال می تواند اثرات تکاثری باشد، بطوریکه تجربیات کشورهای متعدد نشان می دهد هر تغییری ساختاری از طریق صنعتی شدن، نه تنها نقش اقتصادی با ارزش در مناطق روستایی ایجاد می کند بلکه منجر به اقتصاد خود رانشی می شود [۴]. بر این اساس صنعتی شدن می تواند نقش بسیار مهمی در توسعه روستایی از طریق افزایش تولیدات روستایی، بهره وری، ایجاد فرصت های شغلی، تأمین نیازهای اساسی و ایجاد پیوند با دیگر بخش های اقتصادی ایفا نماید. از اینرو سوال اصلی پژوهش حاضر این است که نقش و جایگاه شهرک های صنعتی در توسعه اقتصادی و اجتماعی ناحیه مورد مطالعه چیست؟

لذا با توجه به سوال اصلی این پژوهش فرضیه ای زیر مطرح شده است:

((بین استقرار شهرک های صنعتی روستایی با تغییرات شاخص های اقتصادی و اجتماعی روستاییان در دهستان الهائی رابطه معناداری وجود دارد)).

پیشینه تحقیق

پژوهش های که فعالیت های صنعتی را با اصول جغرافیایی مدرن مورد بررسی قرار داده اند، عمدتاً بعد از سال ۱۹۶۲ منتشر شده اند

صنایع روستایی به دلیل ایجاد اشتغال، افزایش درآمد و کاهش فقر روستایی بویژه در جوامعی که اقتصاد کشاورزی حکمفرماست از اهمیت بسزایی برخوردار است. مسائل و مشکلات زیستی، اختلاف درآمد و سطح زندگی بین جوامع شهری و روستایی که از عوامل مهم مهاجرت های روستایی- شهری است، بسیاری از برنامه ریزان را به اتخاذ استراتژی های جدید توسعه روستایی بویژه صنعتی کردن روستاها واداشت. بنابراین باید به متنوع سازی اقتصاد روستایی و کارا نمودن آن از طریق ایجاد انواع فعالیت های اقتصادی به خصوص صنعتی کردن روستاها توجه نمود [۱]. از آنجا که محدودیت امکانات اشتغال در روستاها از یک سو و توسعه خدمات و امکانات در نواحی شهری از سوی دیگر، سبب افزایش مهاجرت روستاییان به شهرهای بزرگ می گردد. و با توجه به اینکه کشاورزی از نظر ایجاد اشتغال جدید، قادر به پاسخگویی نیازهای روستاییان نیست و خود این بخش با اشباع فزونی نیروی انسانی مواجه است، ضرورت صنعتی شدن روستاها به عنوان یکی از راه حل های مناسب برای ایجاد اشتغال، افزایش درآمد روستاییان، جلوگیری از مهاجرت به شهرها و بالاخره توسعه صنعتی کشور بیشتر احساس می شود [۲]. صنعتی شدن به عنوان ابزار ایجاد رشد سریع اقتصادی و اجتماعی کشورهای در حال توسعه می باشد که قادر است با ایجاد فرصت های شغلی و نیز با تأمین نیازهای اساسی گامی در جهت توسعه روستایی باشد [۳]. بر